

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 2. De consonantia doctrinae Jansenii cum doctrina Calvinii in hac materia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

ARTICULUS II.

De consonantia doctrinae Jansenii cum doctrina
Calvini in hac materia.

1. Jansenius docet, hominem nunc spoliatum esse libertate indifferentiae circa bonum & malum; & hanc S. Augustini sententiam esse. Idem ante eum docuit Calvinus: Quia, inquit in Antidoto ad Can. 5. sess. 6. per liberum arbitrium intelligunt (Patres Tridentini) eligendi facultatem, quae sit in utramque partem libera, & soluta, titulum sine re esse, qui affirmant, Christum habent auctorem & Augustinum.

2. Jansenius Doctores Catholicos, qui libertatem illam indifferentiae defendunt in homine lapsa, infamat ut Pelagianos. Hoc ante eum fecit Calvinus: Audiamus, inquit, lib. 2. Instit. cap. 3. num. 13. nunc Augustinum suis verbis loquentem, ne atatis nostrae Pelagiani, hoc est, Sorbonici Sophista, totam veritatem nobis adversam pro suo more criminentur. In quo scilicet Patrem suum Pelagium imitantur, à quo in eandem olim arcam ipse Augustinus protrahitur est. Tum allegatis aliquot S. Augustini testimoniis, sic prosequitur: Habemus nunc Augustini ore testatum quod in primis obtinere volumus, non offerri tantum à Domino gratiam, quae libera cuiusque electione aut recipiatur, aut respuatur; sed ipsam esse, quae in corde & electionem & voluntatem formet.

3. Jansenius docet, voluntatem medicinali gratia praeventam, non posse pro arbitrio velle vel non velle; sed ipsam gratiam ineluctabiliter & insuperabiliter facere ut voluntas velit; & hanc esse S. Augustini doctrinam contendit. Idem ante eum, & quidem ut doctrinam Augustini tenuit Calvinus: Voluntatem, inquit, movet (gratia) non qualiter multis saeculis traditum est & creditum, ut nostrae postea sit electionis motiioni aut obtemperare, aut refragari: sed illam efficaciter efficiendo (hoc est, ad unum antecedenter & irresistibiliter applicando.) Illud ergo toties à Chrysostomo repetitum repudiari necesse est: Quem trahit, volentem trahit: quo insinuat Dominum, porrecta tantum manu, expectare an suo auxilio juvari nobis adlubescat. Nego, inquit adhuc lib. 5. contra Pighium, gratiam sic nobis offerri, ut nostrae postea sit optionis, vel obtemperare, vel refragari. Nego tantum in hoc dari, ut imbecillitatem nostram subsidio suo adjuvet. Neque enim efficere Deum in nobis testatur Paulus, ut possimus bene velle; sed hoc quoque ipsum, ut velimus. Proinde efficaciter formari voluntatem nostram confitendo, ut Spiritus Sancti ductum sequatur necessario: non autem incitari dimittat, ut valeat si velit. Et inferius: Si quis oblatam gratiam respuit, ubi illa, sicuti vocat Augustinus, ineluctabilis, & inseparabilis gratia actio? quae non hominibus relinquit suam voluntatem, ut maneant in gratia si velint, sed etiam operatur ut velint: quae non tantum fidei consequenda facultatem confert, sed etiam fideles facit: quae non modo perseverandi copiam facit, sed tanta illos firmitate instruit, ut non nisi perseverantes sine.

4. Jansenius constituit discrimen gratiae sanitatis & medicinalis in eo, quod Adamus cum gratia sanitatis posset pro arbitrio velle vel non velle; cum medicinali vero non possumus non velle; quod Adamus cum gratia sanitatis posset pro arbitrio ad alterutram partem contradictionis, vel etiam contrarietatis se ipsum determinare; cum medicinali vero non possumus, sed per eam determinemur & necessitemur à Deo, qui in nobis non solum posse, sed etiam velle operatur.

Idem planè utriusque gratiae discrimen ante Jansenium assignavit Calvinus: Talem, inquit libro 2. Instit. cap. 3. num. 10. fuisse hominis adhuc stantis conditionem concedimus, ut potuerit ad alterutram partem inclinare: sed cum suo exemplo docerit, quam miserum sit liberum arbitrium, nisi Deus in nobis & velit, & possit: quid fiet nobis, si ad eum

modulum suam gratiam nobis impertitur? Et alibi sic adhuc ait in Antidoto Trid. ad sess. 6. In eo ballucinantur (Tridentini) quod motum nobis offerri somniant, qui mediam electionem nobis relinquat. Denique in eo falluntur, quod nullum observant inter regenerationis gratiam, quae nunc miseria nostra subvenit, & primam, quae Ada data fuerat, discrimen. Quod diligenter Augustinus exponit. Istam, inquit, gratiam non habuit primus homo, quae nunquam vellet esse malus. Tale quippe erat adiutorium, quod desereret cum vellet, non quo fieret ut vellet. Sed potentior est gratia in secundo Adam, quae sit etiam ut velimus.

5. Jansenius docet, voluntatem ad malum per concupiscentiam seu delectationem terrenam, ad bonum vero per coelestem delectationem à Deo impressam praedeterminari & necessitari. Utrumque ante eum asseruit Calvinus. Nam lib. 2. Instit. cap. 2. ait Augustinum docere, quod velle hominis formetur à gratia, impresso delectationis affectu. En coelestis delectatio, quam Deus cordibus nostris imprimit, ut velle nostrum formet in nobis, hoc est, ut nos determinet & necessitet ad volendum bonum. Et lib. 3. de libero arbitrio sic loquitur: Quid aliud sonant Augustini verba? Libera, inquit, est homini voluntas: sed ad malum. Cur? Quia delectatione & proprio appetitu movetur (ad malum.) En carnalis seu terrena delectatio, en proprius appetitus, seu concupiscentia, quae per carnalem seu terrenam delectationem voluntatem hominis movet ad malum, atque movendo determinat & necessitat, juxta Calvinum. Unde juxta eundem, voluntas male agendo nihilominus peccat, quia malè agit cum delectatione, adèdque non coactè, sed voluntariè & sponte sua. Quod adhuc sic exprimit alibi Calvinus: Hac distinctionis summa observetur, hominem, ut vitiosus est ex lapsu, volentem quidem peccare, non invitum, nec coactum: affectione animi propensissima, non violenta coactione: propria libidinis motu, non extranea coactione. Duplicis igitur delectationis, terrena scilicet & coelestis, quarum una ad malum, & ad bonum altera voluntatem ineluctabiliter & insuperabiliter praedeterminat, systema novit & probavit Calvinus ante Jansenium.

6. Jansenius docet, solam coactionem seu violentiam, non vero voluntariam necessitatem, tollere libertatem arbitrii. Idem ante eum docuit Calvinus: Liberi, inquit lib. 2. Instit. c. 2. arbitrii hoc modo dicitur homo; non quia liberam habeat boni aequè ac mali electionem, sed quia malè voluntate agit, non coactione. Si coactioni, inquit alibi, opponitur libertas, liberum esse arbitrium & fateor, & constanter assevero: ac pro haeretico habeo, quisquis secus sentiat. Si hoc, inquam, sensu liberum vocetur, quia non cogatur, aut violenter trahatur externo motu, sed spontè agatur sua, nihil moror. Breviter Jansenius in homine lapsa ad bene vel male agendum solam libertatem à coactione seu violentia agnoscit. Eandem homini lapsa ad bene vel male agendum libertatem constanter asseruit Calvinus.

7. Jansenius conciliat libertatem cum efficacia gratiae, asserendo voluntatem hominis ad bene volendum & agendum liberam esse, quantamcumque ei antecedentem necessitatem afferat gratia, quatenus sub irrepudiabili & infrustrabili motione gratiae non se habet ad modum stipitis, & velut quoddam inanime, sed verè vult & agit, & quidem spontè & voluntariè, licet ex antecedenti & insuperabili necessitate. Paret ex lib. 8. de grat. Christi, c. 5. 6. 7. 8. &c. Cal. 5. sic loquitur: Ex quibus omnibus Pelagianorum objectionibus de liberi arbitrii subversione per Dei gratiam conquerentibus, & Augustini responsionibus, nihil evidentius esse potest, quam Pelagianos non aliter putasse libertatem voluntatis violari, nisi quia Deus per gratiam totum solus faceret, adeoque hominem invitum & reluctantem ad bonum cogeret: nec aliter Augustinum liberum arbitrium defendere, & concordiam utriusque tradere, nisi quia non sola in

homine

homine operatur, sed etiam voluntas ex nolente & repugnante fit volens, & volendo cum gratia, aliquid facit. Et c. 6. Quapropter ut libertatem arbitrii salvam esse sub gratia manifestet, & utramque sibi invicem conciliet (Augustinus,) nihil prorsus adversus Pelagianos unquam offendere conatur, nisi Deum per gratiam non operari solum, sed ut voluntas divinitus adjuva velit, & ita non prorsus nihil, sed aliquid etiam ipsa simul agat.

Eodem planè modo libertatem hominis cum gratia conciliavit ante Janseñum Calvinus. Sic enim contra Tridentinos scribit in Antidoto ad sess. 6. Quid ergo, inquit, sibi vult Augustinus, cum de libertate voluntatis loquitur? Nempe quod toties repetit, non cogi homines invitos Dei gratia: sed voluntarios agi, ut spontè pareant & sequantur. Unde illud: Nos ergo volumus, sed Deus in nobis operatur & velle: nos ergo operamur, sed Deus efficit & operari. Item: Bonum quod non tenemus nisi propria voluntate, non tamen tenebimus, nisi operetur in nobis & velle. Juxta Calvinum, bonum volendo & operando liberi sumus, licet bonum velimus & operemur necessariò, quia spontè volumus & operamur: non enim cogimur Dei gratia, sed voluntariè agimus, non ut nihil agamus, sed ut spontè pareamus & sequamur actionem & motionem gratiæ. Unde sub actione gratiæ volumus quidem, sed volumus, quia Deus necessitat nos ad volendum; operamur, sed Deus necessitat nos ad operandum: liberè tamen volumus & operamur, quia non cogimur, atque ita & verè & spontè volumus & operamur.

Si hæc Calviniana libertatis cum gratia conciliatio Janseñiana ab similibus est, ovum ovo simile non est. Merito ergo quaritur in quo doctrina Janseñii discrepet à Calvinii doctrina, quam Tridentina Synodus sess. 6. diris devovet? Quaritur quid in doctrina Calvinii de gratia & libero arbitrio improbat & damnarit Synodus Tridentina, & non improbat ac damnarit doctrina Janseñii? Hanc sibi questionem proponit Janseñius ipse, lib. 8. de gratia Christi, cap. 21. & ait à Synodo improbat & damnata fuisse quinque Calvinianæ doctrinæ capita, quibus eam à sua discrepare contendit.

Primum est, inquit Janseñius, cap. 2. quod Calvinus negat esse in homine boni & mali electionem. sic enim loquitur Calvinus in lib. 2. Instit. Liberi arbitrii hoc modo dicitur homo, non quia liberam habeat boni aequè ac mali electionem, sed quia malè voluntate agit. Et Cap. 5. Calvinus dicit, se evicisse voluntariè fieri, quod liberè tamen electioni non subjaceat. Quod ex diametro cum S. Augustini sensu pugnat, qui docet hominem liberè eligere non solum malum, sed etiam bonum, atque ita eligere utrumlibet, ut illud, si nollit, non eligeret; quævis bonum non nisi gratia præstante eligatur.

R. Calvinum ex hoc capite non discrepare à Janseño. Calvinus negat quidem in homine esse facultatem eligendi, sed qualem asserunt Doctores Catholici, & qualem negat ipse Janseñius, hoc est, facultatem se ipsum determinandi ad unum potiùs quàm ad aliud; facultatem se ipsum determinandi ad malum potiùs quàm ad bonum, aut ad bonum potiùs quàm ad malum; facultatem eligendi, quæ sit in utramque partem libera & soluta. At non negat homini inesse facultatem eligendi, qualem ei Janseñius attribuit, hoc est, facultatem spontè volendi bonum vel malum ex prævia cognitione reflexiva, prout cælestis delectatio terrena, vel terrena cælestis prævaler, atque ita prout voluntas ad bonum à gratia, vel ad malum à concupiscentia prædeterminatur & necessitur.

Item Calvinus negat quidem electionem liberam, sed eo sensu quo asserunt Doctores Catholici, & quo negat ipse Janseñius, hoc est, actum quo voluntas, antecedentis ad unum determinationis expertis, per activam suam ad utrumlibet indifferentiam se ipsam determinat ad unum potiùs quàm ad aliud, ad malum potiùs quàm ad bonum, vel ad bonum potiùs

quàm ad malum. At eodem sensu, quo Janseñius, admittit electionem liberam, hoc est, actum quo, præeunte cognitione reflexiva, voluntariè, & non coactè, voluntas vult malum, quando ad id necessitur à concupiscentia, vel bonum, quando ad id necessitur à gratia.

Patent hæc, 1. ex locis Calvinii à Janseño allegatis, ex quibus apparet Calvinum eam tantum rejicere electionem, quæ sit actus facultatis activè indifferentis, & ex propria determinatione unum præ alio acceptantis.

2. Ex verbis Calvinii à nobis n. 1. relatis, quibus liberum arbitrium in sensu Patrum Tridentinorum repudiat velut titulum sine re, quia Patres Tridentini per liberum arbitrium intelligunt eligendi facultatem, quæ sit in utramque partem libera & soluta. Repudiat igitur Calvinus eligendi facultatem, non qualemcumque, sed eam, quæ sit in utramque partem libera & soluta, hoc est, eam, quæ sit facultas activè indifferentis, & sui ipsius determinativa; eam, quæ non sit aliunde ad unum antecedenter determinata, hoc est, antecedenter determinata vel ad bonum à gratia, vel ad malum à concupiscentia.

3. Ex verbis ejusdem Calvinii, quæ à nobis relata sunt n. 2. Habemus, inquit, nunc Augustini ore testatum, quod in primis obtinere volumus, non offerri tantum à Domino gratiam, quæ libera cujusque electione aut recipiatur aut respuatur, sed ipsam esse, quæ in corde & electionem & voluntatem format. Repudiat igitur Calvinus eam electionem, quæ gratiam à Deo oblata recipimus aut respuimus pro arbitrio, hoc est, quæ pro arbitrio consentimus vel dissentimus gratiæ à Deo oblata. At non repudiat, sed libenter admittit eam electionem, quam in nobis format & operatur ipsa gratia à Deo oblata, hoc est, actum quo voluntas spontè, non liberè, vult bonum, & ad quem prædeterminatur & necessitur à gratia.

Juxta Calvinum, distingui potest duplex boni electio, una quæ sit electio libera in sensu Sorbonicorum illorum Doctorum, contra quos scribebat; & altera, quæ sit electio libera, ut putat, aut putare se simulat, in sensu Augustini. Prima est actus, quo voluntas vult bonum, quia sub gratia & cum gratia se ipsa determinat ad illud volendum. Secunda est actus, quo voluntas bonum vult, quia ad illud volendum gratia eam determinat & necessitur. Primam rejicit Calvinus, secundam disertè asserit. Quid ampliùs facit Janseñius, cum verbis suprà laudatis significat admittendam esse electionem liberam in sensu Augustini? Et verò quid per electionem liberam in sensu Augustini intelligit Janseñius? Planè id quod intellexit Calvinus, hoc est, actum spontaneum, quo voluntariè, & non coactè, bonum volumus, & quem gratia necessitans format in cordibus nostris.

Nec dic, juxta Janseñium, electionem liberam in sensu Augustini esse eam, quæ voluntas ita eligit unum, putà bonum, ut illud si nollit, non eligeret. Nam Janseñius per illud, voluntatem ita eligere utrumlibet, ut illud si nollit, non eligeret, non significat id, quod, eo & gregariis ejus exceptis, mortales omnes intelligunt, videlicet voluntatem unum præ alio assumere ex propria determinatione; voluntatem unum præ alio velle sine antecedenti ad illud volendum determinatione; voluntatem unum velle cum expedita facultate aliud volendi: hoc enim ejus systemati contradictorium est: sed solum significat voluntatem, eatenus unum præ alio eligere, quatenus unum, & non aliud, non coactè, sed spontè vult: unde si illud nollit, non eligeret, quia cum eligere sit idem, ac spontè & non coactè velle, nolle aliquid, & simul illud eligere, contradictoriè opponuntur. Hinc, quod notandum est, non dicit hominem liberè eligere unum, putà bonum, quatenus ita eligit, ut si nollit, non eligeret; sed dicit, liberè eligere, quatenus ita eligit, ut si illud nollit, non eligeret. Sub his vocibus, si illud nollit, latet totum virus Janseñianum. Sic lectores suos indignè ludificatur Janseñius.

Secum

Secundum est, quod Calvinus doceat gratiam ita movere hominem, ut non sit ei liberum resistere: sic enim loquitur, lib. 2. Instit. cap. 3. *Voluntatem movet, non qualiter multis seculis traditum est, & creditum, ut nostrae postea sit electionis, motioni aut obtemperare aut refragari. Augustino vero, Dominus ita movet voluntatem, ut quamvis infallibiliter convertatur & operetur, possit tamen motioni Dei refragari, aut obtemperare, seu, ut Concilium Tridentinum loquitur, illi dissentire si velit. Potentia quippe dissentendi non repugnat actuali gratiae motioni & consensui, quamvis fieri nequeat, ut actualis dissensus cum actuali Dei motione iungatur.*

R. Et hic Janfenium tam similem esse Calvino, quam summa similia est. Nam 1. Calvinus negat tantum hominem posse motioni gratiae resistere in sensu composito, hoc est posse conjungere dissensum cum motione gratiae, ut patet ex verbis ejus à Janfenio allegatis: voluntatem enim posse pro arbitrio motioni gratiae aut obtemperare aut refragari, nihil aliud est, quam voluntatem posse dissensum æquè ac consensum componere cum motione gratiae. At idem omnino negat Janfenius, nempe quod homo possit motioni gratiae resistere in sensu composito, seu quod homo possit conjungere dissensum cum motione gratiae: *Quamvis, inquit, fieri nequeat, ut actualis dissensus cum actuali Dei motione iungatur.* Et verò cum uterque asserat, per gratiam antecedenter voluntatem determinari & necessitari ad consensum, consequens est, ut uterque sentiat, voluntatem non posse conjungere actuale dissensum cum actuali motione gratiae, adeoque voluntatem non posse motioni gratiae resistere in sensu composito.

2. Calvinus verbis à Janfenio allegatis, negat tantum, ut ex terminis manifestum est, Deum ita per gratiam movere voluntatem hominis, ut in sensu composito hujus motionis expeditam & ab omni antecedente ad unum determinatione solutam retineat facultatem volendi vel non volendi bonum, volendi bonum vel malum. An non idem negat Janfenius? Omnino negat: *Perpicue apparet, inquit lib. 8. de ge. Chr. c. 3. impossibile esse, ut adiutorium illud celestis delectationis non determinet, imò prædeterminet voluntatem; quia facit ut velis, & sine illa velle non possis; facit etiam ut ardentius velis, & sine illa ardentius velle non possis; facit denique ut necesse sit animus istud sequi, & secundum istud operari, quod amplius delectaverit.* At sub tali delectatione celesti, seu sub tali gratia expeditam ad utrumlibet, & ab antecedenti ad unum determinatione liberam manere facultatem, evidenter repugnat. Certè talem facultatem manere sub motione gratiae idèò tantum negat Calvinus, quia putat illam facere ut velimus, & ita facere, ut necesse sit, ut velimus.

3. Juxta Janfenium, homo non aliter potest motioni gratiae resistere in sensu diviso, quam sub motione gratiae retinet potentiam peccandi, sive potentiam non faciendi id ad quod movetur à gratia. Et juxta eundem eatenus sub motione gratiae manet in homine potentia peccandi, quatenus sub motione gratiae manet ipsa voluntas, etiam quia flexibilis est ad malum, & cum voluntate ad malum flexibili manet concupiscentia: *Hoc est igitur, inquit lib. 8. de ge. Chr. cap. 20. quod S. Augustinus tradit, quando toties docet concupiscentiam & ignorantiam, per quam omnia peccata nunc committuntur, non auferri ex nobis, quandiu in hac mortali vita versamur. Hinc fit enim, quod in nobis non solum ipsa potentia voluntatis, qua de se ad malum flexibilis est, sed etiam pondus ad peccandum remanet, quod est peccandi potestas perfectissima, qua sane non solum adest inestque voluntati quando gratia delectatione caret, sed etiam quando intima ejus suavitate efficaciter trahitur. Propter quam sane liberum arbitrium, quicumque gratia ad agendum rapiatur, rectissime dici potest posse peccare; licet fieri nequeat, ut ipsum peccatum simul in sensu composito cum gratiae operatione societur.* Et inferius: *Hec est ergo peccandi potestas, qua etiam sub gratia*

quantumcumque ad bonum determinante manet. Et adhuc inferius: *Hoc ergo modo sentit Augustinus & Prosper, sub gratia manere peccandi potestatem, quia præter naturalem flexibilitatem ad malum, manet etiam concupiscentia, per cujus tentationes animus mutari potest.*

Juxta Janfenium igitur, sub motione gratiae, quantumcumque ad bonum necessitantis, manet potentia non agendi, potentia peccandi, potentia resistendi in sensu diviso, quia sub motione gratiae quantumcumque intima sua suavitate rapientis, & ad bonum necessitantis, manent duo, quandiu hanc mortalem vitam vivimus, nempe voluntas quæ flexibilis ad malum, seu naturalis ad malum flexibilitas voluntatis, & concupiscentia, quæ non auferitur ex nobis, quandiu in hac mortali vita versamur, adeoque manet in voluntate, non solum quando celesti delectatione caret, sed etiam quando intima ejus suavitate efficaciter trahitur; quæ (concupiscentia) est pondus ad peccandum; quæ per tentationes suas animum mutare potest; quæ est potestas peccandi perfectissima, hoc scilicet sensu, quod nisi ab opposita delectatione majore vincatur, semper ad peccandum voluntatem necessitet.

Atqui in his omnibus nil planè discrepat à Janfenio Calvinus. Nam 1. nunquam inficiatus est, sub motione gratiae manere naturalem voluntatis flexibilitatem; cum hac flexibilitas sit ipsa natura voluntatis, quam non destrui à gratia, sed ab ea efficaciter moveri, & ad bonum volendum & operandum prædeterminari docuit Calvinus; imò verò naturalem illam voluntatis tam ad bonum, quam ad malum flexibilitatem luculenter professus est, asserendo voluntatem ad malum spontè volendum necessitari à concupiscentia, & ad bonum spontè volendum necessitari à gratia. 2. Sub motione gratiae unà cum naturali voluntatis flexibilitate manere concupiscentiam; concupiscentiam non auferri ex nobis, quandiu in hac mortali vita versamur, atque ita adesse inestque voluntati, non solum quando gratia delectatione caret, sed etiam quando intima ejus suavitate efficaciter trahitur; concupiscentiam esse pondus ad peccandum, quod est potestas peccandi perfectissima in sensu explicato, proculdubio didicit Janfenius à Calvino, docente etiam electos, cum sub motione necessitantis gratiae bonum volunt & agunt, peccare propter concupiscentiam etiam tunc vigentem, & inordinatis suis motibus bona eorum opera inquinantem. Calvinus igitur dici non potest negasse potentiam illam peccandi & motioni gratiae resistendi in sensu diviso, qualem admittit Janfenius.

Confirm. breviter. Juxta Janfenium, hominem posse resistere gratiae in sensu diviso, nihil aliud est, quam sub motione gratiae necessitantis ad bonum, in homine simul remanere facultatem, & concupiscentiam, à qua facultas illa posset necessitari ad malum, à qua necessitaretur, si prævaleret, & à qua re ipsa necessitaretur toties, quoties prævaleret. Atqui Calvinus nunquam negavit sub motione gratiae necessitantis ad bonum in homine simul remanere, &c. imò doctrinæ Calvini nil intimius est, aut magis affine. Ergo inverecundè diceretur Calvinus repudiasse potentiam illam resistendi gratiae in sensu diviso, quam tenet Janfenius, & attribuit homini sub motione gratiae necessitantis.

At inquit. Calvinus negat hominem à Deo motum & excitatum, posse dissentire si velit, & Janfenius affirmat; adeoque Janfenius consentit definitioni Tridentinae Synodi, cui contradicit Calvinus. Resp. Et in hoc puncto Calvinus & Janfenium inter se mirifice consentientes esse. Nam in quo sensu Calvinus negat hominem posse dissentire si velit, in eodem planè negat Janfenius; & in quo vel quibus sensibus concedit Janfenius hominem posse dissentire si velit, in iis minime negat Calvinus. Quæ duo facile est demonstrare.

1. Itaque Calvinus negat hominem motioni gratiae excitantis posse dissentire si velit, in naturali & obvio

obvio verborum sensu, hoc est, per se posse dissentire si velit, intelligendo facultatem in sensu composito motionis gratiae excitantis expeditam, & ab omni antecedente etiam voluntaria necessitate immunem, qua homo potest se ipsum determinare ad oppositum illius, ad quod movetur à gratia excitante. At talis facultas non minus invisibilis est Janzenio, quam Calvino, & ab utroque paribus studiis impugnatur.

2. Janseus hanc Synodi Tridentinae definitionem, hominem motioni gratiae excitantis posse dissentire si velit, admittit ut veram, sed in alienissimo sensu, quem exponit lib. 6. de gratia Christi, c. 35. his verbis: *Sicut Scholastici, quando audiunt Synodum Tridentinam dicentem voluntatem posse dissentire si velit, & Augustinum hominem Deo vocanti posse consentire si velit, putant & recte putant, significari humani arbitrii libertatem; sic etiam intelligunt eadem prorsus ratione, libertatem indicari, si diceretur voluntas posse velle si velit, posse non velle si velit. Nam quid est posse consentire, nisi velle? quid est dissentire, nisi non velle? Si ergo phrasae istae infallibiliter demonstrant humani libertatem arbitrii, profecto liberum erit arbitrium, etiam si immutabiliter velit, aut immutabiliter nolit. Facit enim illa si vult, eodem modo sicut consentis si vult.*

Itaque, si Janzenio interpreti auscultamus, hominem gratiae vocanti posse dissentire si velit, definit Synodus, non ut significet sub motione gratiae vocantis remanere in homine expeditam ad utrumlibet sese determinandi facultatem, sed quia velle dissentire, seu nolle consentire est ipsum dissentire. Unde si homo à gratia vocante motus & excitatus, re ipsa, quod tamen fieri non potest, vellet dissentire, seu noller consentire, re ipsa dissentiret; & si dissentiret, certe posset dissentire.

Eodem sensu verè dicitur: Homo potest non velle, si velit non velle, quantumlibet sit antea determinatus ad velle; quia si re ipsa vellet non velle, non velle; & si non vellet, certe posset non velle. Eodem adhuc sensu beatus potest non amare Deum, si velit; quantumvis ad amandum Deum ineluctabiliter & inviolabiliter necessitetur ab intensissima delectatione caelesti; quia velle non amare, est non amare. Unde si beatus re ipsa, quod tamen impossibile est in sensu composito beatitudinis, non vellet amare Deum, re ipsa non amaret; & si non amaret, certe posset non amare. At obsecro, num Janseus ita Synodum oecumenicam interpretanti contradiceret Calvinus? An non facile concederet, tunc fore ut homo vocanti Deo posset dissentire, si, per impossibile, re ipsa vellet dissentire, & sic re ipsa dissentiret? Omnino, sed simul proculdubio Ecclesiae definitioni ab Episcopo, qui se Catholicum proficitur, sic exposita, insultaret ferociter.

Porro interpretationis suae, quod obiter observo, absurditatem nova cumulat absurditate Janseus, lib. 8. de gratia Christi, cap. 17. ubi asserit Tridentinam Synodum illud, *non posse dissentire si velit*; adducere, non ut exprimat libertatem, sed solum ut probet voluntatem sub motione gratiae non merè passivè, sed activè, neque per modum spiritus, sed per modum rei animatae & aliquid agentis sese habere: *Concilium igitur, inquit, istius potestatis abjiciendi ac dissentendi meminit, non ut in eo libertatem arbitrii suam traderet, sed ut ostenderet ex contrario, arbitrium sub gratia non nihil omnino agere, non veluti inanime quoddam, non merè passivè se habere, sed aliquid agere instar rei animatae, instar rei activè se habentis, motum quoque & vitam & consensum suum habere, utpote quod motu opposita inspirationem abicere posset, eique dissentire si vellet.*

Si ita est, neque Tridentinus Canon, quo anathematizantur ii, qui negant liberum hominis arbitrium, à Deo motum & excitatum, non posse dissentire si velit, neque Caput cui Canon ille responderet, & quo

dicitur, hominem abicere posse inspirationem, quam recipit, vel leviter perstringit Calvinum. Constanter enim docet voluntatem sub motione gratiae excitantis aliquid agere. Nam sic loquitur lib. 2. Instit. c. 3. num. 14. *Quod autem alibi Augustinus dicit, non tolli gratia voluntatem, sed ex mala mutari in bonam, & cum bona fuerit, adjuvari, significat tantum hominem non ita trahi, ut sine motu cordis, quasi extraneo impulsu feratur; sed intus sic affici, ut ex corde obsequatur.*

Juxta Calvinum, voluntas sub motione gratiae se habet passivè simul & activè, patitur & agit. Patitur, quia sic movetur, sic afficitur: agit, quia sic mota, sic affecta, voluntariè obsequitur. Idem docet in Antidoto Trid. sess. 6. c. 6. ubi sic loquitur: *Quid ergo, inquit, sibi vult Augustinus, cum de libertate voluntatis loquitur? Nempe quod toties repetit, non cogi homines invitos Dei gratia, sed voluntarios agi, ut spontè pareant ac sequantur. Unde illud: Nos ergo volumus, sed Deus in nobis operatur & velle: nos ergo operamur, sed Deus efficit & operari. Ex lib. 3. de lib. arb. Egone, inquit, voluntaria esse bona opera unquam negavi? At nullas libero arbitrio partes in bonis operibus tribuo; nullas sanè, nisi ut agat dum agitur, quia per se nihil potest. Juxta Calvinum, voluntas agitur, non ut nihil agat, sed ut spontè pareat & sequatur. Unde voluntas sub gratia Dei verè vult & operatur, quia Deus operatur in ea per gratiam suam, ut velit & operetur. Agit igitur voluntas sub Dei gratia, licet non agat, nisi agatur, hoc est, ut intelligit Calvinus, nisi determinetur & necessitetur ad agendum, quia per se nihil potest.*

Tertium est, inquit Janseus, quod nolit (Calvinus) hominem gratiae moventi pedissequa voluntate consentire. Haec enim expressa sunt ejus verba. Hoc perperam homini tribuitur, quod gratiae praevenienti pedissequa voluntate obsequatur. Ubi pudor? In eodem enim illo loco, quem Janseus designare ausus non est, Calvinus contrarium docet: sic enim ibi loquitur, lib. 2. Instit. c. 3. *Quatenus voluntas à gratia praevenitur, in eo ut pedissequam appellas, tibi permitto: sed quia reformata opus est Domini, hoc perperam homini tribuitur, quod praevenienti gratiae pedissequa voluntate obsequatur.* (Supple, quasi verò non obsequatur, nisi quia se ipse determinat ad obsequendum; vel, quasi verò homini liberum sit obsequi, vel non obsequi pro arbitrio.)

Itaque Calvinus eo loci non negat voluntatem esse pedissequam gratiae praevenientis, & hominem pedissequa voluntate obsequi gratiae praevenienti, imò affirmat: sed solum negat, quod gratiae praevenienti pedissequa voluntate obsequatur homo, hoc ei attribui debere; contenditque non homini, sed gratiae praevenienti esse attribuendum, quia, ut putat, ad obsequendum pedissequa voluntate gratiae praevenienti, homo non se ipse determinat, sed determinatur & necessitatur ab ipsa gratia praeveniente; neque Deus offert tantum gratiam praevenientem, cui pedissequa voluntate obsequi vel non obsequi integrum sit homini, sed ipsam gratiam praevenientem esse, quae determinando & necessitando format in corde & electionem & voluntatem, qua ei obsequitur homo. Quod probat multis Augustini testimoniis, ex quibus sic concludit ibid. *Habemus nunc Augustini ore testatum, quod in primis obtinere volumus, non offerri tantum à Deo gratiam, quae libera cujusque electione aut recipiatur, aut respuatur, sed ipsam esse, quae in corde & electionem & voluntatem formet.*

Hanc Calvini doctrinam tradit ipse Janseus lib. de gratia primi hominis & Angelorum, cap. 15. *Si quod esset, inquit, vel esse posset voluntatis adiutorium talis naturae, quod ita libero dominaretur arbitrio, ut illud secum in actum raperet, & in eo victrici quadam delectatione operaretur, ut vellet; jam influens potentiae, seu actio non esset ipsi arbitrio, sed dominantis istius virtutis efficacia tribuenda. Non quasi ipsum voluntatis arbitrium tunc non vellet aut faceret; sed quia per imperiosam virtutem illam hoc ei pra-*

præstaretur, ut vellet, ac faceret; non jam ut antea, virtutem illam secum ad volendum, faciendumque rapiendo & applicando; sed imperum ejus sua se dulcedine sapientem subsequendo. Atqui juxta Janſenium, non solum potest esse, sed revera in hoc statu naturæ lapsæ est voluntatis adiutorium, nempe omnis vera Christi gratia, talis naturæ, quod ita libero dominatur arbitrio, ut illud secum in actum rapiat, & in eo victrici quadam delectatione operetur, ut velit, quoties bene vult. Ergo in hoc statu naturæ lapsæ, juxta Janſenium, influxus potentiae, seu actio, non libero arbitrio, sed dominantis gratiae virtuti & efficaciae tribuenda est; non quasi sub dominante gratia voluntas non velit aut faciat; sed quia per dominantem gratiam hoc ei præstatur ut velit & faciat; neque jam se ipsa determinat sub dominante gratia, sed solum ejus imperum ipsam sua dulcedine sapientem sponte subsequitur, sponte volendo ac faciendo.

Et hoc omnino est, quod dicit Calvinus, cum ait: *Quatenus voluntas à gratia prævenitur, in eo ne pedissequam appelles tibi permitto*, non quod ex propria determinatione sequatur, sed quia non sequitur, nisi prævenita à gratia, ut sequatur: *sed quia reformata opus est Domini*, hoc est, quia quoddam de mala in bonam conversa sit, opus est Domini solum, ipsam per prævenientem suam gratiam ad bonum volendum prædeterminantis & necessitantis, hoc perperam homini tribuitur, quod gratiae prævenienti pedissequa voluntate obsequatur; sed totum tribui debet gratiae prævenienti, quæ illum, ut voluntate sua sequatur, trahit; quæ in illo format & electionem & voluntatem, quæ sequitur; quæ illum intra ita afficit, ut ex corde, hoc est, sponte & voluntariè, quamvis necessariò, obsequatur. Principium autem utriusque, Calvinò scilicet & Janſenio, commune est, quod cum duæ causæ coagunt, & una alteram ad agendum necessitat, soli causæ necessitanti actio attribui potest & debet; nisi tamen aliunde subsit aliqua sufficiens ratio, eam attribuendi causæ, quæ determinatur & necessitatur ad agendum.

Quartum, inquit Janſenius, & principium omnium istorum præcedentium, est, quod exerte docet (Calvinus,) *virtutem & vitium, bene agere & malè, non esse in nostra potestate*. Nam in lib. 2. reprehendit illam sententiam Philosophorum, quæ dicunt virtutes & vitia esse in nostra potestate: itemque agere & non agere esse nostræ electionis. Paulo inferius carpit illam Chrysostomi sententiam: Quoniam bona & mala in nostra Deus potestate posuit, electionis liberum donavit arbitrium, & invitos non retinet, sed volentes amplectitur. Et in cap. 5. damnat Chrysostomum, dicentem quod hæc sit voluntatis nostræ facultas, bonum aut malum eligere. Et sanctum Prosperum, quem ipse Ambrosium vocat, asserentem, neminem unquam à fide recessurum fuisse, nisi mutabilitatis conditionem Dei gratia nobis relinqueret. Hæc & hujusmodi, quibus Calvinus passim sensus suos prodat, liberum arbitrium à fundamentis suis convellunt. Quid enim ad liberum arbitrium radicibus extirpandum capitalius excogitari potest, quam bene & malè agere, virtutem & vitium non esse in hominis potestate? Ita Janſenius, qui tamen in hoc puncto ne transversum quidem digitum discedit à doctrina Calvini. Nam quo sensu Calvinus negat virtutem, & vitium esse in nostra potestate, negat & ipse Janſenius; & quo sensu Janſenius asserit virtutem & vitium esse in nostra potestate, non negat, sed æquivalenter affirmat Calvinus, quod utrumque facile ostenditur.

1. Itaque Calvinus negat virtutem & vitium esse in nostra potestate eo sensu, quo ly *esse in nostra potestate*, ab omnibus accipi solet in communi usu loquendi, & quo dicitur illud omne, & solum esse in nostra potestate, circa quod habemus activam indifferentiam in utramque contradictionis vel etiam contrarietatis partem expeditam; ita ut à libera & propria nostra determinatione pendeat, ut fiat vel

Simonne Theol. Tom. II.

non fiat, vel etiam ejus oppositum fiat. Patet ex ipso loco, quem citat Janſenius, & in quo sic loquitur Calvinus: *Philosophi hoc extra controversiam ponunt, virtutes & vitia in nostra esse potestate. Nam si nostræ, inquit, electionis est hoc, aut illud agere, ergo & non agere. Rursum si non agere; ergo & agere. Libera autem electione agere videmur, quæ agimus, & ab iis abstinere, quibus abstinemus: ergo si quid boni agimus ubi libeat, possumus illud omittere: si quid mali perpetramus, possumus id quoque fugere*. Tum ad marginem citat Aristotelem, cujus verba hic exscribit.

Hanc Aristotelis doctrinam improbare cogitur Calvinus, quia docet ipse eos, qui malè agunt, ad malè, eos verò, qui bene agunt, ad bene volendum, & agendum necessitari, hos quidem à gratia, illos verò à concupiscentia. Cum autem idem planè post Calvinum doceat Janſenius, manifestum est, quod ipse quoque neget virtutem & vitium esse in nostra potestate, eo sensu, quo negat Calvinus. Hinc reprehendit eos, qui dicunt, ad hoc ut actus aliquis sit in nostra potestate, requiri facultatem illum ponendi vel non ponendi expeditam, & ab omni necessitate etiam voluntaria immunem: Recentiores, inquit, lib. 6. de gratia Christi cap. 4. imaginantur, illud tantummodo actum esse in nostra potestate, hoc est, in libero nostræ voluntatis arbitrio, & illius tantum nos esse dominos, quem pro libitu nostro, positis omnibus ad agendum necessariis, possumus facere & non facere. Quæ in re, juxta Augustini sententiam celeberrimè nobis explicatam, sine dubitatione falluntur. Falli autem non diceret, si eo sensu, quo negat Calvinus, virtutem & vitium in nostra esse potestate, ipse concederet.

2. Igitur Janſenius asserit virtutem & vitium esse in nostra potestate, eo sensu, quo asserit esse in nostra potestate bene & malè agere. Juxta illum autem bene & malè agere eatenus est in nostra potestate, quatenus nunquam bene aut malè agimus nolentes; sed cum bene agimus, sic agimus quia volumus: similiter cum malè agimus, sic agimus, quia volumus. Sic argumentatur Janſenius: Illud est in nostra potestate, quod si nolumus, non fit, & si volumus, fit; licet cum nolumus, necessariò nolumus, & cum volumus, necessariò velimus. Atqui si nolumus bene agere, non agimus bene, & è contra si volumus bene agere, agimus bene: similiter si nolumus malè agere, non agimus malè, & è contra si volumus malè agere, agimus malè. Ergo bene & malè agere est in nostra potestate; licet cum nolumus sive bene sive malè agere, necessariò nolumus, & cum è contra volumus, necessariò velimus. Ergo virtus & vitium sunt in nostra potestate; cum virtus in bono, vitium verò in malo volendo & agendo consistat; quamvis, sive bonum, sive malum velimus, & faciamus necessariò, cum illud volumus & facimus; & è contra nolumus & non faciamus necessariò, cum illud nolumus & non facimus.

Nota. Paradoxæ, vel potius hæreticæ doctrinæ hoc Janſenio principium est: *Illud est in nostra potestate, quod cum volumus, facimus*, (lib. 6. de gratia Christi cap. 4. 5. &c.) & cum nolumus, non facimus, quantumlibet sive velimus, sive nolumus, necessariò velimus, & nolumus. Unde colligit, omnem voluntatem seu volitionem, etiam necessariam, essentialiter esse in nostra potestate; nam cum volumus, non potest non adesse voluntas seu volitio, & è contra non potest non abesse, cum nolumus. Hinc cum virtus sit voluntas boni, & vitium voluntas mali, virtus & vitium sunt essentialiter in nostra potestate, juxta Janſenium; quamvis circa virtutem & vitium nullam habeamus activam indifferentiam; quia voluntas boni & voluntas mali sunt essentialiter in nostra potestate; & sunt essentialiter in nostra potestate, quia non potest non adesse voluntas boni, cum bonum volumus, & è contra non potest non abesse, cum bonum nolumus. Similiter mali voluntas non potest non adesse, cum volumus

D

malum,

nihil omnino agere, nihil cooperari assentiendo Deo, velut inanime quoddam nihil omnino agere, & hominem à gratia invitum cogi, aliumque de ipso, non ipsum proprio motu velle? Nam nihil tale unquam docuisse Calvinum, evidenter demonstratum est: imò verò oppositum passim disertè proficitur, ut patet ex textibus ejus superius allegatis. Unum adhuc profero ex lib. 3. de lib. arbit. in quo contra eos vehementer invehitur, quia ita sentiunt: *Id dicit Augustinus, inquit, ut delira & impie eorum imaginationi occurrat, qui Deum in homine, sicut in lapide, hoc est, sine intrinseco, ut ita loquar, voluntatis ejus motu operari fingunt.* Tum sententiam suam huic è diametro oppositam exponit inferius his verbis: *Hominem sic quidem docemus agi Dei gratia, ut simul tamen agat.* Vides Jansenium sibi struere labyrinthum, ex quo evadere non potest.

Porro ex dictis hactenus sic argumentor. Synodus Tridentina sess. 6. c. 5. & can. 4. damnat Calvinum, ut confessus est Calvinus ipse, ut confitentur Calvini discipuli, ut docent Scholæ omnes Catholice, ut expresse agnoscit Jansenius. Ergo Synodus Tridentina damnat Calvinum, vel præcisè quia repudiavit vocabulum liberi arbitrii; vel quia docuit hominem sub motione gratiæ excitantis nihil omnino agere, & sese merè passivè habere, aut etiam invitum cogi; vel quia docuit hominem abicere non posse inspirationem, eique resistere si velit in sensu Jansenii; vel denique quia docuit sub motione gratiæ excitantis hominem habere solam libertatem à coactione, hominem gratiæ excitantis consentire sponte tantum, non verò ex propria determinatione; sub motione gratiæ excitantis non remanere in homine eligendi facultatem, quæ sit in utramque partem libera & soluta, ut agnovit ipse Calvinus.

Non primum: quia dici non potest sine manifesta absurditate, & sine gravi injuria & contemptu Synodi œcumenicæ. Non secundum: nam Calvinus hoc nunquam docuit, sed è contra eorum, qui ita sentierunt, sententiam velut delira & impie imaginationis sætum explosit, disertisque verbis declaravit sentire se, sic hominem agi Dei gratia, ut simul agat. Non tertium: nam Calvinus, sub motione gratiæ excitantis, naturalem voluntatis flexibilitatem remanere nunquam negavit, ut demonstratum est. Ergo quartum dici debet, quod etiam falsus est ipse Calvinus, & post eum fatentur Calvinistæ omnes. Atqui hæc doctrina Calvino communis est cum Jansenio. Ergo non solum Calvini doctrina, sed etiam doctrina Jansenii de gratia excitante & libero arbitrio anathemate feritur à Synodo Tridentina, & ut ipsius Jansenii verbo utar, jugulatur. Ergo Jansenii discipuli, qui ejus de gratia excitante & libero arbitrio profitentur doctrinam, tam heretici sunt, quam discipuli Calvini. Sed contra.

Obijcies. Jansenius hominem sub motione victricis delectationis existentem subjicit tantum necessitati partiali, relativæ, morali, & variabili: Calvinus verò subjicit necessitati totali, absolutæ, physicæ, & invariabili. Ergo malè confunditur Jansenii doctrina cum doctrina Calvini, & perperam dicitur cum Calvini doctrina damnari à Tridentina Synodo Jansenii doctrina.

Resp. 1. Esto ant. neg. conseq. Nam necessitas illa partialis, relativa, &c. comparatur solam libertatem à coactione, & tam verè excludit eligendi facultatem, quæ sit in utramque partem libera & soluta, tam verè excludit facultatem agendi vel non agendi pro arbitrio, & componendi negationem consensus cum motione gratiæ excitantis, quam necessitas totalis, absoluta, &c. Atqui Synodus Tridentina anathematizat omnem necessitatem compositibilem cum sola libertate à coactione, & excludentem eligendi facultatem, &c. Ergo Synodus Tridentina anathematizat Jansenii doctrinam jugular, quam doctrinam Calvini. Major per se patet.

Prob. min. 1. Ex confessione Calvini: *In eo, inquit in Antidoto Concil. Trident. ad sess. 6. cap. 6.*

Simonnet Theol. Tom. II.

hallucinantur (Patres Tridentini) quod motum nobis offerri somniant, qui mediam nobis electionem relinquat, (hoc est, qui nobis relinquat expeditam alterutrum è duobus pro arbitrio eligendi facultatem.) Denique in eo falluntur, quod nullum observant inter regenerationis gratiam, quæ nunc miserie nostræ subvenit, & primam, quæ Adæ data fuerat, discrimen; quia nimirum volunt per regenerationis gratiam, quæ est propria status naturæ lapsæ, non magis excludi libertatem indifferentiæ, & expeditam ad utrumlibet activam indifferentiam, quam excluderetur à gratia Adami, quæ fuit propria status innocentiae.) Dico aperte pugnare quod hic pronunciant, cum illa Christi sententia: *Quisquis audit à Patre meo, venit ad me Constituunt autem hoc in hominis optione, ut Dei inspirationi si velit, auscultet.* Et adhuc: *Per liberam, inquit in Antidoto ad sess. 6. can. 5. arbitrium intelligunt* (iidem) eligendi facultatem, quæ sit in utramque partem libera & soluta.

At inquires. In interpretanda Synodi mente erravit Calvinus. R. Nugæ. Nam errantem in re tanti momenti proculdubio castigassent Doctores Catholici, qui contra illum post Tridentinam Synodum scripserunt, quouique ad unum omnes sibi hac in re contentientes habet. Hinc

Prob. min. 2. Autoritate Catholicorum Doctorum, qui post Synodum Tridentinam contra Lutherum & Calvinum pugnarunt, quique omnes, nullo excepto, contra illos libertatem indifferentiæ circa bonum & malum in homine lapsio defendunt ut dogma fidei, ab Ecclesia in Tridentina Synodo definitum, & sub motione gratiæ excitantis seu inspirationis libertatem non solum à coactione, sed etiam à necessitate simplici, seu voluntaria immunem manere docent, & ex Tridentino decreto probant. Unus erit ad instar omnium Alvarez, accerrimus physica prædeterminationis defensor: *Ad liberum, inquit lib. 12. de auxiliis divinæ gratiæ, disp. 115. num. 4. arbitrium necessario requiritur, quod positis omnibus antecedenter secundum ordinem rationis vel temporis ad actum prærequisitis, (unum autem ex his, quæ sic ad actum salutarem prærequiruntur, est gratia excitans, seu inspiratio) possit operari vel non operari; ita videlicet ut cum eisdem prærequisitis stet simul in libero arbitrio facultas & potentia, quæ possit operari, si velit, vel non operari, si nolit.* In hac conclusione conveniunt omnes Catholici: habetur enim definita in Concilio Tridentino contra Lutherum & Calvinum. Lutherus enim asserbat liberum arbitrium merè passivè se habere, recipienda in se actum liberum, a solo Deo productum. Calvinus autem dixit, hominem quidem concurrere activè ad actum, quem Deus in nobis producit; non tamen concurrere motu libero (libertate scilicet opposita necessitati simplici seu voluntariæ) sed spontaneo dumtaxat, & non coactè.

Resp. 2. neg. ant. Et dico necessitatem, cui Calvinus subjicit hominem sub motione gratiæ excitantis existentem, tam esse partialem, relativam, moralem & variabilem, quam partialis, relativa, moralis & variabilis est necessitas, quam inducit Jansenius, & imponit homini existenti sub motione gratiæ excitantis. Nam 1. necessitas, cui Jansenius hominem sub motione victricis delectationis existentem subjicit, partialis est, quia victrix delectatio, qua homo ad bonum volendum necessitatur, juxta Jansenium, non tollit omnem potentiam ad oppositum; & non tollit omnem potentiam ad oppositum, quia relinquit remotam potentiam peccandi; & relinquit remotam potentiam peccandi, quia cum ea remanet naturalis flexibilitas voluntatis cum concupiscentia, quæ voluntatem ad malum necessitare potest, & re ipsa necessitat, quando prædominatur. Atqui in systemate Calvini, cum delectatione victrici remanet naturalis flexibilitas voluntatis cum concupiscentia, ut supra demonstratum est. Ergo in systemate Calvini, cum victrici delectatione remanet remota po-

D 2 tentia

tentia peccandi in sensu Janſenii; adeoque delectatio victrix non magis omnem potentiam ad oppositum tollit apud Calvinum, quam apud Janſenium; atque ita non minus apud Calvinum, quam apud Janſenium, partialis est necessitas illa, quam secundum illos delectatio victrix inducit.

At inquit. Juxta Janſenium, cum delectatione victrici remanet potentia peccandi etiam proxima. *Resp.* Hoc esse fallum. Nam juxta Janſenium, non magis remanet peccandi potentia proxima cum victrici delectatione, quam cum concupiscentia prædominante remanet potentia proxima non peccandi. Itaque, juxta Janſenium, sicut voluntas sub concupiscentia prædominante non habet potentiam proximam & completam non peccandi; ita nec habet sub victrici delectatione potentiam proximam, & completam peccandi.

Ratio pro utroque à priori juxta illum est, quia potentia proxima & completa non præcedit, sed supponit velle perfectum & efficax. Unde cum sic velle non peccare tribuat sola delectatio cœlestis prædominans, voluntas nec habet nec habere potest proximam & completam potentiam non peccandi, nisi sub delectatione cœlesti prædominante. Item cum sic velle peccare tribuat sola prævalens concupiscentia, voluntas nec habet, nec habere potest potentiam peccandi proximam & completam, nisi sub prævalente concupiscentia.

Vide librum 8. de gratia Christi, cap. 20. ubi sic loquitur: *Huc accedit quod hujusmodi pondera delectationum, quibus efficitur ut voluntas rationalis actu velit bonum aut malum, non tam posse aliquid facere, quam velle tribuant: & ideo consequenter posse, quia tribuunt velle.... Delectatio quippe suavitè voluntatem provocat, & provocando facit velle, & ipsum velle dando, etiam posse largitur. Et inferius: Velle ergo dat posse.*

Juxta Janſenium igitur, voluntas non habet perfectum posse malum, nisi cum habet perfectum velle malum; & non habet perfectum velle malum, nisi cum prævalet delectatio terrena. Similiter non habet perfectum posse bonum, nisi cum habet perfectum velle bonum; & non habet perfectum velle bonum, nisi cum prævalet delectatio cœlestis. Atqui potentia proxima & completa est posse perfectum. Ergo juxta Janſenium, voluntas non habet potentiam proximam & completam circa malum, nisi cum prævalet delectatio terrena; nec habet potentiam proximam & completam circa bonum, nisi cum prævalet delectatio cœlestis. Ergo juxta Janſenium, voluntas sub delectatione terrena prævalente habet remotam tantum & incompletam potentiam ad volendum bonum, & sub delectatione cœlesti prævalente habet remotam tantum & incompletam potentiam ad volendum malum.

Hæc autem qualiscumque potentia, quam Janſenius tribuit voluntati ad volendum bonum sub delectatione terrena prædominante, & ad volendum malum sub prævalente delectatione cœlesti, aliud non est, ut intelligitur ex dictis superius, quam vis volendi bonum, si ad id à delectatione cœlesti, & volendi malum, si ad id à delectatione terrena necessitaretur, connotans possibilem in præsentis statu delectationum vicissitudinem. Quam autem hæc omnia aptè quadrent Calvini doctrinæ, superfluum est ostendere.

2. Juxta Janſenium, necessitas volendi bonum relativa est ad cœlestem delectationem, terrena delectatione majorem; quia pender ab ea tanquam effectus à causa, sine qua nec est, nec esse potest: sicut, juxta eandem, necessitas volendi malum relativa est ad delectationem terrenam prædominantem; quia pender ab ea tanquam effectus à causa, sine qua nec est, nec esse potest. Atqui apud Calvinum necessitas volendi bonum tam pender à prævalente delectatione cœlesti, tanquam effectus à causa, sine qua nec est, nec esse potest; sicut & necessitas volendi malum tam pender à prædominante delectatione terrena, tanquam effe-

ctus à causa, sine qua nec est, nec potest esse. Ergo necessitas sive volendi bonum, sive volendi malum, tam ap. Calvinum relativa est, quam ap. Janſenium.

3. Necessitas volendi bonum, cui Janſenius subjicit hominem, quoties bonum vult, à discipulis ejus abusive & contra expressam ejus doctrinam, vocatur moralis; quia spectat mores, & est effectus delectationis. Atqui pariter necessitas volendi bonum, cui Calvinus subjicit hominem, quoties bonum vult, mores spectat, & est delectationis effectus. Ergo ap. Calvinum necessitas volendi bonum tam est moralis necessitas, quam apud Janſenium, juxta discipulorum ejus interpretationem.

Dixit autem, abusive: nam propriè loquendo moralis necessitas volendi bonum non est nisi magna aliqua difficultas abstinendi à bono: sicut propriè loquendo moralis necessitas volendi malum non est nisi magna aliqua difficultas abstinendi à malo. Unde moralis necessitas volendi bonum propriè dicta, fallere potest, & carere effectui suo, quia magna difficultas superari potest, & quandoque superatur; quanquam eò rariùs superetur, quò major est. Atqui juxta Janſenium, necessitas volendi bonum in homine, cum bonum vult, talis est, ut simpliciter repugnet, eam effectui suo frustrari. Nam juxta Janſenium, homo sub delectatione victrici tanta necessitate vult bonum, quanta necessitate justus est, cum adest justitia, aut beatus est, cum adest beatitudo. Ergo necessitas volendi bonum, quam inducit Janſenius, non potest dici propriè, sed impropriè tantum & abusive moralis necessitas.

Item dixi, contra expressam ejus doctrinam: nam juxta Janſenium, necessitas volendi bonum, quam facit delectatio cœlestis, est necessitas physica. Quod sic ostendo. Delectatio cœlestis voluntatem ad bonum volendum necessitat physice, vel moraliter tantum; prout eam ad bonum volendum prædeterminat physice vel moraliter tantum: eatenus enim, juxta Janſenium, necessitat, quatenus prædeterminat. Atqui juxta Janſenium, non moraliter, sed physice prædeterminat: *Prævenit*, inquit, lib. 8. de gratia Christi, c. 3. *ipsam voluntatis determinationem, etiam prædeterminando, non solum moraliter, sed vera, reali & physica determinatione.* Cur autem non moraliter tantum, sed verè, realiter & physice prædeterminet, hanc convincentem rationem subjicit: *Moralis enim prædeterminatio illa dicitur, quæ tantum se habet ex parte objecti, quemadmodum facit ille qui consulit, suadet, præcipit, rogat, blanditur, sive extrinsecus, sive intrinsecus: sed hæc (delectatio cœlestis) se habet in ipsa potentia voluntatis, quam propriè sue suavitatis magnitudine ad volendum applicat, & applicando determinat, ut potè causans in ea hoc ipsum ut se determinet, ideoque prædeterminat.* Ergo, &c.

Porro, quod est obiter observandum, illud, ut se determinet, apud Janſenium idem sonat ac, ut spontè velit, & non coactè, ut patet ex verbis subsequen-
tibus: *Ut enim*, inquit, ex *Augustino*, *tanquam rem certissimam asserente declaravimus.... quod amplius nos delectat, secundum hoc operemur necesse est.* Nam si voluntas sub delectatione cœlesti, quando terrena delectatione major est, necessariò vult bonum, certè non vult illud ex propria determinatione, sed spontè tantum. Præterea, velle ex propria determinatione effectus est activæ ad utrumlibet indifferentiæ, qua tamen indifferentia voluntatem hominis propter originale peccatum irreparabiliter spoliata esse docet Janſenius. Maluit tamen scribere, ut se determinet, quam, ut spontè velit, ad ludendum in verbis & lectoribus, si posset, illudendum.

4. Denique apud Janſenium necessitas volendi bonum mutari potest; sicut & necessitas volendi malum: quia utraque necessitas essentialiter relativa est ad aliquam delectationem; hæc ad terrenam, illa ad cœlestem; quæ delectationes in hac mortali vita alternis prædominari possunt, atque ita voluntas modò ab una, nempe à terrena, ad volendum malum, modò ab altera,

altera, nempe à cœlesti, ad volendum bonum prædeterminari ac necessitari, sicque modò à necessitate volendi bonum ad necessitatem volendi malum, & vicissim à necessitate volendi malum ad necessitatem volendi bonum transferri potest. Atqui etiam apud Calvinum utraque necessitas est essentialiter relativa ad aliquam delectationem, una scilicet ad terrenam, & altera ad cœlestem, & hæ delectationes alternatim prævalere possunt. Unde Calvinus docet lib. 3. Institut. cap. 2. electos quandoque transgredi voluntariè mandata divina, & è contra reprobos quandoque ea voluntariè observare. Docet enim electos quandoque v. g. voluntariè non credere, & ita voluntariè fidem amittere; reprobos verò quandoque voluntariè credere, & Deum diligere. Ergo tam apud Calvinum utraque necessitas variabilis est, quàm apud Jansenium.

Dices. Denique pro Jansenio contra Calvinum; Necessitas modò volendi bonum, modò volendi malum, cui hominem subjicit Jansenius, non excludit indifferentiam contrarietatis & contradictionis, ut patet ex titulo, cap. 20. lib. 8. de gratia Christi ubi dicitur: *Agnovit Augustinus sub gratia, & ante gratiam, indifferentiam contrarietatis & contradictionis quodam sensu, non tamen tanquam libertatem, aut partem ejus.* Atqui Calvini necessitas excludit indifferentiam contrarietatis & contradictionis: utramque enim explodit Calvinus. Ergo perperam doctrina Jansenii cum Calvini doctrina subjicitur anathemati Tridentino.

Resp. Jansenii necessitas non excludit indifferentiam contrarietatis & contradictionis quodam sensu. Hæc autem indifferentia contrarietatis & contradictionis quodam sensu, non est aliud, juxta Jansenium, quàm flexibilitas seu veritabilitas voluntatis, quæ nunquam, quandiu in hac mortali vita versamur, ad unum invariabiliter est prædeterminata; sicut è contra in altera vita voluntas beatorum ad bonum, & voluntas demonum ad malum volendum & agendum prædeterminata est invariabiliter. Unde fit (ut verbis ipsius Jansenii cap. citato) *ut quibuscumque positis, quæ ad agendum bonum aut malum requisita sunt, possit liberum arbitrium in hac vita facere bonum & malum, facere alterutrum & non facere*; Hoc est, unde fit, ut voluntas possit alternatim facere bonum & malum, quia potest alternatim necessitari ad bonum & malum; ut possit alterutrum facere & non facere, prout ad alterutrum necessitatur, vel non necessitatur.

Hanc veritabilitatem, non ligatam, sed expeditam, non remotam tantùm & radicalem, sed proximam, quam in hac mortali vita propter delectationum inconstantiam & variabilitatem habet voluntas, & propter quam voluntas, juxta Jansenium, rectè dici potest habere indifferentiam contrarietatis & contradictionis aliquo sensu, didicit Jansenius à Luthero in libro de servo arbitrio, ubi Lutherus proficitur illam se voluntatis mutabilitatem & veritabilitatem, liberumque hoc sensu arbitrium amplecti, quamvis, inquit, *rectius veritabile arbitrium, vel mutabile arbitrium diceretur, quàm liberum.* Et ibidem: *Donemus id abusui, licet magno & periculoso, ut idem sit liberum arbitrium, quod veritabile arbitrium.* Et inferius illam voluntatis veritabilitatem & flexibilitatem sic exponit: *Humana voluntas in medio posita est seu junctum. Si insederit Deus (per gratiam suam,) vult & vadit quò vult Deus. Si insederit Sathan (per malam suggestionem) vult & vadit, quò vult Sathan.*

A Luthero igitur didicit Jansenius in voluntate sub gratia & ante gratiam manere indifferentiam contrarietatis & contradictionis aliquo sensu; quamvis voluntas sive bonum sive malum nunquam velit & faciat, nisi ex antecedenti & insuperabili necessitate. Illam autem indifferentiam non excludit Calvini necessitas; cum flexibilitatem & veritabilitatem voluntatis non excludat, ut demonstratum est: neque illam indifferentiam explodit Calvinus, sed acti-

Simonnet Theol. Tom. II.

vam contrarietatis & contradictionis indifferentiam, quæ est eligendi facultas, in utramque partem libera & soluta, quæ est vis volendi vel non volendi, agendi vel non agendi, omnis omnino antecedentis sive violentæ, sive etiam voluntariæ necessitatis intrinsecæ expers.

Hanc porro activam indifferentiam non minori, quàm Calvinus, vehementia insectatur Jansenius, & tam, quàm ille, ut Pelagianæ pravitatis caput averfatur; ut patet etiam ex c. 20. lib. 8. de gr. Christi, ubi de illa sic loquitur: *Talis indifferentia contrarietatis ab Augustino constantissimè negata fuit, & à Pelagianis constantissimè postulata ... Illa quippe data, nihil facilius est, quàm totam Pelagianam hæresim defendere, ipsumque peccatum originale de medio tollere. Nam illa sola ratio fuit, cur istam indifferentiam contrarietatis tam importunè flagitarint isti, & ille pernegarit.* Habes igitur Jansenium in omnibus, quæ ad actualement gratiam & liberum hominis arbitrium, eorumque inter se concordiam attinent, Calvino consentientem in re, licet identidem fortasse voceretur dissentientem.

ARTICULUS III.

Utrum & quantum systema Jansenii, quod ad gratiam & liberum arbitrium, eorumque inter se concordiam attinet, differat à systemate defensorum physice Prædeterminationis.

R E S P O N S I O.

MUltis ex capitibus differt. *Prob.* Nam 1. Jansenius essentiam libertatis arbitrii constituit in sola immunitate à coactione seu violenta necessitate: ita ut juxta illum, voluntas libera sit libertate arbitrii circa illud omne quod vult; quantumvis ad illud volendum sit antecederet & irresistibiliter determinata, quia videlicet immunis est à coactione circa illud omne quod vult; cum omnis volitio sit essentialiter spontanea, atque ita quidquid vult voluntas, essentialiter velit illud sponte, & non coactè. Quare juxta Jansenium, immunitas à necessitate simplici seu voluntaria, non est nisi quidam status liberi arbitrii, sine quo tota liberi arbitrii essentia potest esse: *Hanc esse genuinam, inquit, verissimamque loci illius de Civitate Dei intelligentiam, quod sola videlicet necessitas illa violenta, sub qua arbitrium premitur atque cogitur, seu necessitas coactionis libertati arbitrii adversetur, non autem determinationem ad unum, non solum omnia Augustini principia, quæ tradidimus, fateri cogunt, &c.*

Physicæ Prædeterminationis defensores essentiam libertatis arbitrii in immunitate à simplici necessitate constituunt. Unus hic nobis erit ad instar omnium Didacus Alvarez, insignis Thomista, qui pro physica prædeterminatione Romæ decernavit coram summo Pontifice. Hic lib. 12. disp. 115. num. 4. definit liberum arbitrium potentiam operandi vel non operandi, positis omnibus ad agendum prærequisitis. Quam doctrinam tradit ut definitam in Concilio Trident. contra Calvinum, qui dixit hominem quidem concurrere activè ad actum, quem Deus in nobis producit, non tamen concurrere motu libero (à simplici necessitate) sed spontaneo dumtaxat, & non coactè. Hinc inferius docet Alvarez num. 9. amorem beatificum esse actum simpliciter necessarium, non verò liberum arbitrii libertate: *Dilectio, inquit, beatifica, quæ est in beatis, ut terminatur ad Deum, est actio simpliciter necessaria, & non libera: quia nimirum beati in cælo amant Deum necessario necessitate simplici.*

2. Jansenius docet, ut non semel ostensum est, activam indifferentiam, seu facultatem se ipsum determinandi in homine penitus & irreparabiliter extinctam esse per peccatum originale. Thomistæ verò hanc doctrinam execrantur ut hæreticam, & ut talem à Tridentina Synodo anathematizant in Calvino, asserente hominem in hoc statu naturæ lapsæ ad actum ad quem movetur à Deo, non motu libero, seu

D 3

spon-